

Korte Mededelingen

TWEE PAARTJES BOOMVALKEN BROEDEN DICHT BIJ ELKAAR.

In 1969 broedden er in het landgoed „Waliën” (gem. Warnsveld) 2 paartjes Boomvalken op slechts ca. 1 km van elkaar.

Het ene paartje (A) gebruikte als horst een oud kraaiennest in een groep dennen grenzend aan weiland en jonge aanplant; resultaat 2 jongen.

Van het andere, meer westelijk broedende paartje (B) (resultaat 3 jongen), hebben we weliswaar nooit de eigenlijke horst kunnen ontdekken, maar deze moet zich met absolute zekerheid in een perceel hoge douglassparren hebben bevonden.

Vanaf 10 juli (voordien was dit gebied door ons niet bezocht), namen we de valken bij ieder bezoek waar, vrijwel altijd boven hetzelfde (westelijk) deel. In de periode dat er vrij grote jongen op het nest moesten zijn, waren de valken zeer fel. Het gehele gedrag wees trouwens op de aanwezigheid van een bewoonde horst in de douglassparren; de naaste omgeving kwam overigens ook niet in aanmerking (weiland, bouwland en lagere beplanting). Dat we er niet in zijn geslaagd de Boomvalkenhorst zelf waar te nemen, is niet zo verwonderlijk, als men de zeer dichte kruinen van de 20-25 hoge bomen in aanmerking neemt.

Op 9 augustus zagen we in de top van één der douglassparren langs de westelijke bosrand 2 juveniele Boomvalken die niet of nauwelijks tot vliegen in staat waren; de horst die deze valkjes kennelijk nog maar zeer kort hadden verlaten, moet in de zeer nabije omgeving zijn geweest en zonder twijfel in de sparren. Later zagen we in totaal 3 jongen. Op 23 augustus waren beide families nog in de onmiddellijke nabijheid van de resp. horsten aanwezig.

Als we aannemen dat de vogels in de westelijke bosrand hebben gebroed dan is de lijnrechte afstand tussen de beide horsten 1050 meter (nagemeten op topkaart 1:25000) en dit is dan de maximale afstand.

We hebben nooit waargenomen dat de vogels van paartje A in westelijke richting vlogen of er vandaan kwamen; ze hadden hun jachtgebied ten O. en Z. van de horst. De valken in de douglassparren jaagden hoofdzakelijk ten W. en ZW. hiervan. Verder werd nog enkele malen een Boomvalk gezien bij een in 1968 bewoonde Boomvalkenhorst; deze ligt ongeveer midden tussen de beide horsten van 1969 in. Het is ons niet duidelijk geworden of deze vogel bij een der broedparen behoorde of dat het wellicht een solitair exemplaar was.

Een ander ons bekend broedgeval was 4 km ten N. van horst B, terwijl ca. $3\frac{1}{2}$ km ten O. van nest A ook verschillende malen Boomvalken werden waargenomen, steeds op dezelfde plaats; vrijwel zeker betrof het hier ook een broedgeval.

In de door ons geraadpleegde literatuur hebben we vrijwel geen gegevens kunnen vinden over territorium-grootte en horst-afstand bij Boomvalken. Alleen Tinbergen „Spieden en sporen in de vrije natuur”) vermeldt, dat bij

twee of drie broedgevallen jaarlijks onder Hulshorst de horsten „meestal een paar kilometer van elkaar verwijderd waren”. Over het algemeen zal de horstafstand bij Boomvalken minstens 2-3 km. bedragen, alleen in zeer voedselrijke gebieden die ook verder aan alle voorwaarden voldoen, zoals nestgelegenheid en aard van het terrein, zal de broeddichtheid wel eens groter zijn.

L. Zijlstra, J. Hof.

VANGST VAN EEN AFWIJKENDE STAARTMEES

(*Aegithalos caudatus*).

Op 20 oktober 1969 vingen wij met behulp van Japanse nylonnetten te Maarssen een Staartmees met een afwijkend kleurpatroon. In plaats van een uitgesproken donkerbruine wenkbrauwstreep, bevonden zich aan weerszijden van de kop boven de ogen slechts enkele kleine bruinzwarte vlekjes. De onderzijde van de vogel was puur wit zonder een wijnkleurige waas op de flanken of op de borst, zoals dit laatste te zien is bij de meeste exemplaren van de ondersoort *europaeus*. Bovendien was dit exemplaar in vergelijking met andere gevangen Staartmezen iets lichter van gewicht en tengerder van postuur.

Met uitzondering van de vlekjes aan weerszijden van de kop, vertoonde de vogel kenmerken van de ondersoort *caudatus*. Het is bekend, dat onze populatie Staartmezen een bastaardpopulatie is, waartussen zich ook witkoppige Staartmezen bevinden. Kleurendia's van dit exemplaar werden ter determinatie aan Prof. Dr. K. H. Voous gezonden en deze deelde ons mede, dat op grond van de witte kleur van de onderzijde het zeer goed mogelijk is, dat deze vogel uit midden Europa afkomstig is, doch dat het exemplaar op grond van de donkere vlekjes op de kop niet tot de populaties van de ondersoort *caudatus* kan worden gerekend.

De vogel werd, na geringd en gefotografeerd te zijn, vroegtijdig losgelaten, waardoor geen maten genomen konden worden. De vogel werd gevangen in een vergraven veencomplex en wel op een met wilgehout begroeide legakker.

LITERATUUR

- Vaurie, Charles (1959): The Birds of the Palearctic Fauna.
Voous, K. H. (1968): Over de herkomst van witkoppige Staartmezen in Nederland.
Vanellus 21: 91—94.

J. A. van Santen en R. Rense